



Monety

Polska droga do wolności

ważne rocznice

Coins

Poland's Road to Freedom

Momentous anniversaries

NBP

Narodowy Bank Polski

Monety

Polska droga do wolności
ważne rocznice

Coins

Poland's Road to Freedom
Momentous anniversaries

W dwudziestą rocznicę odzyskania wolności Narodowy Bank Polski prezentuje monety wyemitowane dla upamiętnienia wydarzeń, które doprowadziły do przełomu 1989 r. oraz tych, które odzyskaną wolność umocniły. Pokazano tu tylko srebrne monety kolekcjonerskie, wybite po denominacji złotego, przeprowadzonej w 1995 r.

W wyborach 4 czerwca 1989 r. społeczeństwo większością głosów odrzuciło narzucony mu w 1944 r. system komunistyczny. Skorzystało w ten sposób z prawa głosu, wywalzonego przez „Solidarność”, zepchniętą do podziemia w grudniu 1981 r. Nic dziwnego, że właśnie symbol „Solidarności” wielokrotnie powraca na pamiątkowych monetach. Powstanie „Solidarności” poprzedziły jednak ważne wydarzenia, w których przejawiała się wola społecznego oporu, naród zdobywał doświadczenie i wyłaniali się jego przywódcy. Na polską drogę do wolności składają się więc: zbrojny bunt robotników Poznania w 1956 r., protesty studenckie w obronie wolności słowa i dociekań naukowych w 1968 r., wystąpienia robotników na Wybrzeżu w 1970 r. w obronie godziwych warunków życia oraz zamieszki w Radomiu, Ursusie i wielu innych miejscach w 1976 r. Szczególną rolę odegrał Kościół Katolicki wraz ze swoim najwyższym przywódcą, Papieżem Janem Pawłem II, którego wybór, a następnie pielgrzymki do Polski umacniały samoświadomość społeczeństwa, wznosiły jego wysiłki na wyższy moralnie poziom i uczyły, jak uzyskiwać zbiorowe cele bez użycia przemocy.

Polska na przełomie XX i XXI wieku potwierdziła przyjęty tysiąc lat wcześniej wybór cywilizacyjny. Dziś, gdy wspólnota Zachodu przyjmuje kształt polityczny, wyrazem naszego wyboru stało się wstąpienie do Paktu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej, co także upamiętniono na monetach NBP.

On the 20th anniversary of regaining independence by Poland, the National Bank of Poland presents coins issued to commemorate the events that had led to the 1989 breakthrough as well as the ones that subsequently strengthened the regained freedom.

The publication presents only silver collector coins struck following the zloty redenomination carried out in 1995. In the election of 4 June 1989 Polish society by a majority vote cast off the communist system imposed on it in 1944. This way the Polish people used the right to vote hard-won by the “Solidarność” (“Solidarity”) movement, which was forced to go underground in December 1981. No wonder that the “Solidarity” logo often recurs on the commemorative coins.

The creation of “Solidarność” was preceded by important events in which the Polish society manifested its will of resistance, the nation gained experience and social leaders emerged. The following events laid the foundations for Poland’s regained independence: the armed revolt of Poznań workers in 1956, students’ protests of 1968 in defence of the freedom of speech and scientific inquiry, workers’ riots in defence of dignified living conditions which took place on the Polish Coast in 1970 as well as social unrest in Radom, Ursus and many other places in 1976. Roman Catholic Church played a significant role together with its Head, Pope John Paul II, whose election to Pope and subsequent pilgrimages to Poland reinforced self-awareness of the Polish society, raised the nation’s efforts to a higher moral level and taught it to attain common objectives without resorting to violence.

At the turn of the 20th and 21st centuries, Poland confirmed the civilization choice it made a thousand years earlier. Today, when the Western community takes political shape, Poland’s NATO and EU accession, which was also commemorated on the coins issued by the NBP, is the expression of our common choice.

40. rocznica wydarzeń poznańskich Czerwiec 1956

40th anniversary of Poznan protests in June 1956



Rok emisji	1999	Year of issue
Nominal	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag	Metal
Stempel	lustrzany/proof	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	16,50 g	Weight

Projektant monety/coin designer:

Ewa Tyc-Karpińska

Odwilż po śmierci Józefa Stalina doprowadziła w Polsce do uwolnienia większości więźniów politycznych i osłabienia cenzury. Jednocześnie codzienne warunki bytowe pogarszały się. W Poznaniu narastające niezadowolenie doprowadziło do zbrojnego buntu. 28 czerwca 1956 r. rozpoczęły się manifestacje uliczne. Przeciw zbuntowanym robotnikom władze rzuciły dwie dywizje pancerne i dwie dywizje piechoty. Padło od 50 do 70 zabitych.

Na monecie wyemitowanej przez NBP w 40. rocznicę tamtych wypadków widoczny jest tłum demonstrantów niosących transparent. Napis na nim nie jest widoczny. Być może głosi: „Chleba i wolności”, gdyż to właśnie hasło poznańskich powstańców utrwaliło się w narodowej legendzie.

The thaw that followed Stalin's death led to the release of most political prisoners and weakening of the censorship in Poland. Living conditions, however, were deteriorating. In Poznan, growing social unrest led to an armed uprising. Street manifestations began on 28 June 1956. The authorities deployed two armoured and two infantry divisions against the rioting workers. Between 50 and 70 people were killed that day.

The coin issued by the National Bank of Poland on the 40th anniversary of those tragic events depicts demonstrators carrying a banner. The words on the banner are not clear. They may read: "Bread and freedom", as it was precisely that slogan of the Poznan events that became part of the national legend.

20-lecie pontyfikatu Jana Pawła II

20th anniversary of John Paul II's pontificate



Rok emisji	1998	Year of issue
Nominal	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag	Metal
Stempel	lustrzany/proof	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	14,14 g	Weight

Projektant monety/coin designer:

Ewa Olszewska-Borys

Gest rozłożonych rąk Jana Pawła II pozdrawiającego wiernych na zawsze skojarzył się z historyczną datą 16 października 1978 r., kiedy na Stolicy Piotrowej zasiadł Karol Wojtyła. Wydarzenie to w pierwszej chwili spowodowało ogromny wybuch entuzjazmu, w dłuższej perspektywie wzmocniło polską religijność. Spychany przez władze komunistyczne na margines Kościół potwierdził swoją pozycję głównej narodowej instytucji, ważnej nie tylko dla katolików.

Wybór papieża „z dalekiego kraju” dawał wszystkim jego rodakom poczucie, że kraj ten nie został całkiem przez świat zapomniany. Wydarzenie, którego nikt niemal nie był w stanie przewidzieć, budziło nadzieję, że rzeczy na pozór niemożliwe mogą się jednak wydarzyć.

The gesture of John Paul II greeting people with spread arms has been permanently associated with the historical date of 16 October 1978, when Karol Wojtyła was elected pope. At the time, the event triggered immense enthusiasm but, in the longer perspective, it also contributed to strengthening Polish religiousness. The Catholic Church, marginalized by the communist authorities, confirmed its important position of a major national institution with great significance not just for the followers of Catholicism.

The election of a pope “from a far away country” gave all his fellow Poles the feeling that the country had not been completely forgotten by the world. The event, which came unexpected by almost anybody, rekindled hope by showing that even seemingly impossible things may actually come true.

Wstąpienie Polski do NATO

Poland's accession to NATO



Rok emisji	1999	Year of issue
Nominal	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag	Metal
Stempel	standard/proof	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	14,14 g	Weight

Projektant monety/coin designer:

Ewa Tyc-Karpińska

Wstąpienie Polski do Paktu Północnoatlantyckiego przed 1989 r. wydawało się mrzonką. Polska wchodziła w skład Układu Warszawskiego, organizacji służącej umacnianiu panowania ZSRR i jego ekspansji na zachód. O zadaniach tej organizacji najlepiej świadczy interwencja zbrojna w Czechosłowacji w 1968 r. Jeszcze po Jesieni Ludów w 1989 roku zachodziła obawa, że Europa Środkowa pozostanie „pasem przejściowym”, niezwiązanym trwałymi sojuszami z Zachodem. Wstąpienie Polski do NATO umocniło jej bezpieczeństwo i suwerenność. Na srebrnych monetach, wykorzystano symbolikę związaną z polskim lotnictwem. Wizerunek żołnierzy opuszczających się na linach ze śmigłowca sugeruje kierunek ewolucji polskiej armii – wzrost roli mobilnych jednostek desantowo-szturmowych. Zarys kuli ziemskiej z napisem NATO przypomina, że wstąpiliśmy do organizacji wojskowej, której zadania są globalne.

Before 1989, Poland's accession to the North Atlantic Treaty Organization was nothing but a dream. Poland was a member of the Warsaw Pact, an organization created with the aim of strengthening the USSR and seeking its westwards expansion. Its armed intervention in Czechoslovakia in 1968 was a sad example of the Pact's real agenda. Even after the revolutions of 1989 called the Autumn of Nations, it was feared that the Central Europe would remain in isolation with no real allies in the West. The accession to NATO guaranteed Poland safety and independence. The silver coins use the theme of Polish Air Force. The image of soldiers sliding down the ropes from a helicopter points at the modern direction followed by the army, i.e. growing importance of smaller and more mobile airborne assault units. The silhouette of Earth with the NATO sign is meant as a reminder that Poland has joined a military organization with global responsibilities.

20-lecie NSZZ „Solidarność” 20th anniversary of „Solidarność”



Rok emisji	2000	Year of issue
Nominal	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag	Metal
Stempel	Lustrzany/proof	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	14,14 g	Weight

Projektant rewersu/reverse designer:
Projektant awersu/obverse designer:

Robert Kotowicz
Ewa Tyc-Karpińska

„Solidarność” nazywano czasem „związkiem zawodowym Polaków”. Jej funkcje wychodziły daleko poza zwykłe zadania związku zawodowego. Na monetach wyemitowanych przez NBP pojawiająca się w tle mapa Europy przypomina, że procesy zachodzące wówczas w Polsce były ważne również poza granicami naszego kraju. Nie zabrakło też charakterystycznego napisu Solidarność, który sam stał się symbolem ruchu.

Wizerunek dzieci na monecie nie jest przejawem sentymentalizmu, lecz obrazem świadomości strajkujących w robotników, którzy ryzykowali życiem, walcząc nie tylko o swój lepszy los, ale też o przyszłość swoich dzieci.

The independent self-governing trade union “Solidarność” (Solidarity) was sometimes referred to as a trade union of all the Poles. Its scope reached far beyond the regular activities of a typical trade union. The map of Europe appearing on the coins issued by the National Bank of Poland symbolizes a great international significance of the processes unfolding in Poland at that time. The coins could not have left out the characteristic symbol of the social movement: the “Solidarność” logo.

Children visible on the coins are not a sheer expression of sentimentality but rather a sign that the workers who risked their lives by going on strike were well aware of the fact that they were fighting not just for better conditions for themselves but also for a better future of next generations.

30. rocznica Grudnia'70

30th anniversary of December 1970



Rok emisji	2000	Year of issue
Nominal	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag oksydowane/oxidized	Metal
Stempel	standard	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	14,14 g	Weight

Projektant monety/coin designer:

Ewa Tyc-Karpińska

Robotniczy protest w grudniu 1970 r. był jednym z najbardziej tragicznych epizodów epoki PRL. Na demonstracje robotników władze odpowiedziały użyciem siły i odmówiły rozmów z protestującymi. Do największej tragedii doszło 17 grudnia w Gdyni, gdzie wojsko otworzyło ogień do robotników zmierzających w stronę stoczni. PZPR utrzymała władzę i zasadę, wedle której była jedynym podmiotem decydującym o losach kraju. Władzę tolerowano, dopóki potrafiła zaspokoić potrzeby materialne społeczeństwa, głównie dzięki zagranicznym kredytom brany bez umiaru.

Na srebrnej dziesięciozłotówce dominuje motyw ulicznego bruku. Bo rzeczywiście – protest nie zdołał przyjąć zorganizowanych form i to, co działo się wówczas, było dziełem anonimowej „ulicy”. Ludzie widoczni na rewersie monety – to tylko sylwetki, ledwie wyodrębnione z tła.

The workers' protest in December 1970 proved one of the most tragic episodes in the history of the People's Republic of Poland. The communist authorities responded with force and refused to negotiate with the protesters. The bloodiest events took place on 17 December in Gdynia, where the military opened fire at the workers marching to the shipyard. The Polish communist party managed to stay in power and defend the principle of its being the only entity with any real say in the country. However, the authorities were tolerated as long as they were able to fulfil the physical needs of the nation, which was only possible by incurring exorbitant loans abroad.

The main theme of the silver 10 zloty coin are street cobbles. This is because there was no organization behind the protest, the events sparked off spontaneously in the cobble streets. The figures visible on the reverse side are nothing more than silhouettes, barely distinguishable from the background.

Wstąpienie Polski do UE

Poland's accession to the EU



Rok emisji	2004	Year of issue
Nominał	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag	Metal
	oraz farby: biała, czerwona, niebieska i żółta paints: white, red, blue and yellow	
Stempel	lustrzany/proof	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	14,14 g	Weight

Projektant monety/coin designer: **Ewa Olszewska-Borys**

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej polscy historycy porównują czasami do chrztu w 966 r. Chrzt włączył nasz kraj w główny nurt rozwoju cywilizacji europejskiej. Wydarzenie roku 2004 było potwierdzeniem wyboru dokonanego przed przeszło tysiącem lat. Symbole na monecie obrazują pełne połączenie – orła na awersie otacza „wieniec z gwiazd dwunastu”, na rewersie widzimy ściśle połączone flagi Polski i Unii. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej ponownie włączyło ją do wspólnoty krajów cywilizowanych.

Polish historians sometimes compare the day of joining the European Union to the Baptism of Poland in 966. The baptism let our country enter the mainstream of the development of European civilisation. In turn, the accession in 2004 confirmed this choice of more than one thousand years earlier. The symbols visible on the coin express this complete connection – the Eagle on the obverse is surrounded with “a crown of twelve stars” and the reverse shows Polish and EU flags closely knitted together. The membership in the European Union included Poland in the community of the most developed countries.

25-lecie NSZZ „Solidarność”

25th anniversary of „Solidarność”



Rok emisji	2005	Year of issue
Nominal	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag	Metal
Stempel	lustrzany/proof	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	14,14 g	Weight

Projektant monety/coin designer: **Ewa Olszewska-Borys**

Utworzenie „Solidarność” było wydarzeniem bez precedensu w dziejach krajów komunistycznych. Powstała niezależna, masowa organizacja, ukształtowana w trakcie konfliktu z władzą, a partia komunistyczna, choć niedawno zagwarantowała sobie w konstytucji „kierowniczą rolę w społeczeństwie”, musiała się z tym pogodzić. W „Solidarność” skupiły się wszelkie aspiracje społeczeństwa, nic dziwnego, że jej zainteresowania szybko zaczęły wychodzić poza zakres charakterystyczny dla związku zawodowego. Była strażnikiem praworządności i wolności słowa, a także ośrodkiem, w którym skupiała się myśl o reformowaniu państwa i gospodarki. Wprowadzając w grudniu 1981 r. stan wojenny, komuniści pokazali siłę, która wystarczyła do utrzymania władzy, ale nie byli w stanie przeprowadzić reform, bez których modernizacja Polski była niemożliwa. Fragment nazwy „Solidarność” napisany literami o charakterystycznym kroju zwanym solidarycą widnieje na awersie srebrnej dziesięciozłotówki. Na jej rewersie zarys polskiego Wybrzeża przypomina, gdzie ruch solidarnościowy miał początek.

The establishment of “Solidarność” (Solidarity) was an unprecedented event in the history of communist states. “Solidarity” was an independent organization with mass following born in the process of conflicts with state authorities. The communist party, whose “leading role in the society” had been provided for in the constitution, had no choice but to accept that. All the aspirations of the nation centred in “Solidarność” and so it was hardly a surprise that the movement grew to be much more than just a trade union. It became the guardian of law, order and the freedom of speech as well as the focal point of all the efforts to reform the country and its economy. By introducing the martial law in December 1981, the communists demonstrated their strength, which was perhaps enough to retain power, yet they were unable to carry out necessary reforms thus making the modernization of Poland impossible. The obverse of the silver 10 zloty coin bears a fragment of the famous “Solidarność” logo written in its characteristic font call “solidaryca”. The reverse shows the line of the Polish Coast, where the “Solidarność” movement was born.

30. rocznica czerwca'76

30th anniversary of June 1976



Rok emisji	2006	Year of issue
Nominal	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag	Metal
Stempel	lustrzany/proof	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	14,14 g	Weight

Projektant monety/coin designer:

Ewa Olszewska-Borys

Ogłoszenie podwyżki cen żywności 24 czerwca 1976 r. spowodowało strajki i zamieszki uliczne w całym kraju. Odwołanie jej przez władze świadczyło o sile protestu. Jednocześnie jednak masowo prześladowano jego uczestników.

Na awersie dziesięciozłotówki wydanej z okazji 30. rocznicy protestów czerwcowych widoczne są przerwane tory kolejowe. W ten sposób przypomniano protest robotników Ursusa, którego podstawową formą była blokada pobliskiej linii kolejowej. O brutalnym stłumieniu protestów przypomina kordon milicjantów widoczny na rewersie. Sylwetka kobiety z dzieckiem wyraża przekonanie, że w robotniczym proteście przeciwko podwyżkom cen chodziło o sprawy podstawowe – o możliwość utrzymania rodziny.

The announcement of rapid and sharp food price increases on 24 June 1976 provoked strikes and riots all over the country. The scale and magnitude of these protests made the authorities back off from the decision. On the other hand, however, the participants of the protests were persecuted on a large scale.

The obverse of the 10 zloty coin, issued to commemorate the 30th anniversary of the June events, depicts a broken railway track. It refers to the strike of Ursus factory workers, who blocked the nearby railroad as a way of protest. The militia cordon visible on the reverse symbolizes the brutal suppression of the unrest. The image of a woman holding a child emphasizes the fact that the workers fought against the rising prices in order to defend their livelihood and the basic needs of their families.

40. rocznica marca'68

40th anniversary of March 1968



Rok emisji	2008	Year of issue
Nominal	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag	Metal
Stempel	lustrzany/proof	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	14,14 g	Weight

Projektant monety/coin designer: **Andrzej Nowakowski**

Rok 1968 bywa pamiętany w Polsce na wiele sposobów. Przypomina się walki wewnątrz PZPR – wzmożoną aktywność frakcji, która łączyła komunizm z nacjonalizmem, antysemicką czystką i masowe wyjazdy z Polski osób pochodzenia żydowskiego. Inni pamiętają akcję przeciw inteligencji – wyrzucanie z wyższych uczelni osób niezależnie myślących – studentów i profesorów.

Monety przypominają o ruchu studenckim, który próbował bronić wolności nauki i autonomii wyższych uczelni, dopominał się o demokrację. Na monetach powtarza się wizerunek tłumu wiecującej młodzieży i bramy Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie zaczęły się protesty.

The year 1968 is remembered in Poland in many different ways. Some recall the infightings within the Polish communist party with an increased activity of the faction combining communism with nationalism, which led to anti-Semitic cleansing and the resulting mass emigration of people of Jewish origin. Others remember the persecution aimed at the intelligentsia with many dissenting professors and students forced out from universities.

The coins retell the story of a student movement which was trying to defend the freedom and autonomy of universities and called for democratic reforms. On the coins we can see a recurring image of crowds of young people and the gates of the University of Warsaw, where the protests started.

Polska droga do wolności – Wybory 4 czerwca 1989 roku

Poland's Road to Freedom – the election of 4 June 1989



Rok emisji	2009	Year of issue
Nominal	10 zł	Face value
Metal	925/1000 Ag	Metal
	farby: czerwona i w różnych odcieniach szarości	
	paints: red and several shades of grey	
Stempel	lustrzany/proof	Finish
Średnica	32,00 mm	Diameter
Masa	14,14 g	Weight

Projektant monety/coin designer:

Urszula Walerzak

Wybory wynegocjowane podczas obrad Okrągłego Stołu nie były w pełni demokratyczne – 65% miejsc w Sejmie zarezerwowano dla PZPR i jej sojuszników. Na pozostałych 35% miejsc poselskich i na wszystkie miejsca w Senacie kandydować mógł każdy, kto zyskał społeczne poparcie. „Solidarność” uzyskała wszystkie mandaty pochodzące z wolnych wyborów w Sejmie i wszystkie, z wyjątkiem jednego, miejsca w Senacie.

Na srebrnej monecie wyemitowanej w dwudziestą rocznicę wyborów, które zakończyły panowanie komunizmu w Polsce, samo to wydarzenie zaznaczone jest bardzo skromnie datą 1989. Pokazano za to fakty, które do przełomu doprowadziły. Portret Jana Pawła II błogosławiącego wiernych i data 1979 przypominają jego pierwszą wizytę w kraju. Zacytowano słowa Papieża: „Niech zstąpi Duch Twój! I odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!”. To wezwanie Ducha Świętego nadawało podejmowanym przez Polaków wysiłkom wymiar przekraczający doczesność.

Rok później kształt tym wysiłkom nadała „Solidarność”, której znak na monecie wychyla się zza horyzontu.

Symbolem niepodległości odzyskanej po wyborach '89 r. jest korona orła – jej przywrócenie ukazano symbolicznie na awersie monety.

The election agreed on during the Round Table negotiations was far from being fully democratic with 65% of seats in the Sejm (the lower chamber of the Polish parliament) reserved for communist party members and supporters. The remaining 35% and all the seats in the Senate (the upper chamber) were free for anyone who was voted for by the public. “Solidarność” (Solidarity) succeeded in winning all the freely elected votes for the Sejm and all but one seat in the Senate.

The silver coin issued on the 20th anniversary of the election, which in effect put an end to the communist rule in Poland, commemorates this significant event modestly by marking its date: 1989. Instead, the emphasis is put on the facts and events which had led to freedom. The depiction of Pope John Paul II blessing the crowds brings to mind the first papal visit to Poland with his famous words: “Let your Spirit descend and renew the face of the earth. The face of this land!” This call for the Holy Spirit lent a transcendent dimension to the efforts of the Polish people.

The following year the “Solidarność” movement, whose logo can be seen emerging in the horizon, gave those efforts their final shape. The symbol of independence regained after the 1989 election is the Eagle’s restored crown, which is symbolically depicted on the obverse of the coin.